

ריחות רבים עזו בארץ

ועד כולם גבר

ריח המילחמה

ספט 1983 יכול היה להיות חג יפה.

השיטה פרוחה בארץ, והאירה את הנוף בויקוקין דיין צהובים. ביר גלל עיתוי החג, עדיין לא מלאה הארץ בריח המשכר של פריחת התדרים, אך פרחים ציבעוניים כבר כיסו את הארץ. המוני ישראלים נדדו ברחבי הארץ, הצטופפו בגנים הלאומיים ובחוף אילת. היתה זאת המונה של חוסר-דאגה, שלום ומנוח. אך המציאות היתה שונה לגמרי, וכל ישראל ידע זאת.

הכל יוריים בכל. בימי-החג, א-אפשר היה להפעיל את מקלטי הרדיו ולהקשיב לחדשות. מבלי לדעת זאת, ריח המילחמה ריחף באוויר, והוא גבר על ריח הפר-חים.

רבים מן הנופשים התכוננו לי צאת לשרות במילואים, והם חרדו מפני הצפוי להם במילחמה הלב-נונית - הארוכה במלחמות יש-ראל מאז 1949. במיקרה הטוב ב-גתר יכלו להתכונן לשרת בקרב אוכלוסיה עוינת. בארץ שבה הכל יורים בכל, וכולם בחיילי צה"ל, במיקרה הגרוע ביותר היתה עלולה להתמשך הסכנה שהכל דיברו עליה - מילחמה חדשה בסוריה (ראו מ'סגרות).

אך המילחמה העיקרית שהעסי-קה את הישראלי בשכבו על שפת-הים או מתחת לעצי-חורשה היתה המילחמה המתמשכת, שהטביעה את חותמה על כל שעה משעות-החג: המילחמה הישראלית-פלס-טינית.

דם ואש ועשן. מהדורות-החר-דות היו מורכבות כימעט באופן-בילעדי מן הבולטינים על מהלך ה-מילחמה הזאת.

בראש עמד האירוע, שהיכה גלים בעולם כולו: המגיפה המסתורית שאחזה במאות צעירות בגדה ה-מערבית, נוסף על כמה גברים, קשישים וגם חיילים ישראלים (ראו עמודים 8'6). השליטנות ה-ישראלית טענו, אחרי שורה ארו-כה של הודעות-כזב סותרות, כי זוהי היסטריה המונית, והזעיקו מומחים מרחבי העולם כדי לאשר זאת. ואילו בקרב האוכלוסיה היו הכל שמועגלים כי זוהי פעולת-נקם של המתנחלים היהודיים ו/או שליטונות הממשל. גם המנהיגים המתונים ביותר בגדה לא האמינו אף למילה אחת בהודעות הריש-מיות, ותבעו חקירה בינלאומית בלתי-תלוויה.

כיצד התמוטט מיגדל של מיר-סד. גם במיקרה זה פרסמו תחי-לה הודעות-רישמיות. שחמוזו על פיגוע חבלני, ונטען לאחר מכן שהכל קרה באורח טיבעי. אף ער-בי אחד לא האמין להודעות אלה, וגם הערבים המתונים ביותר אה-ימו את השליטנות בחיפוי על-שמה (ראו הלן).

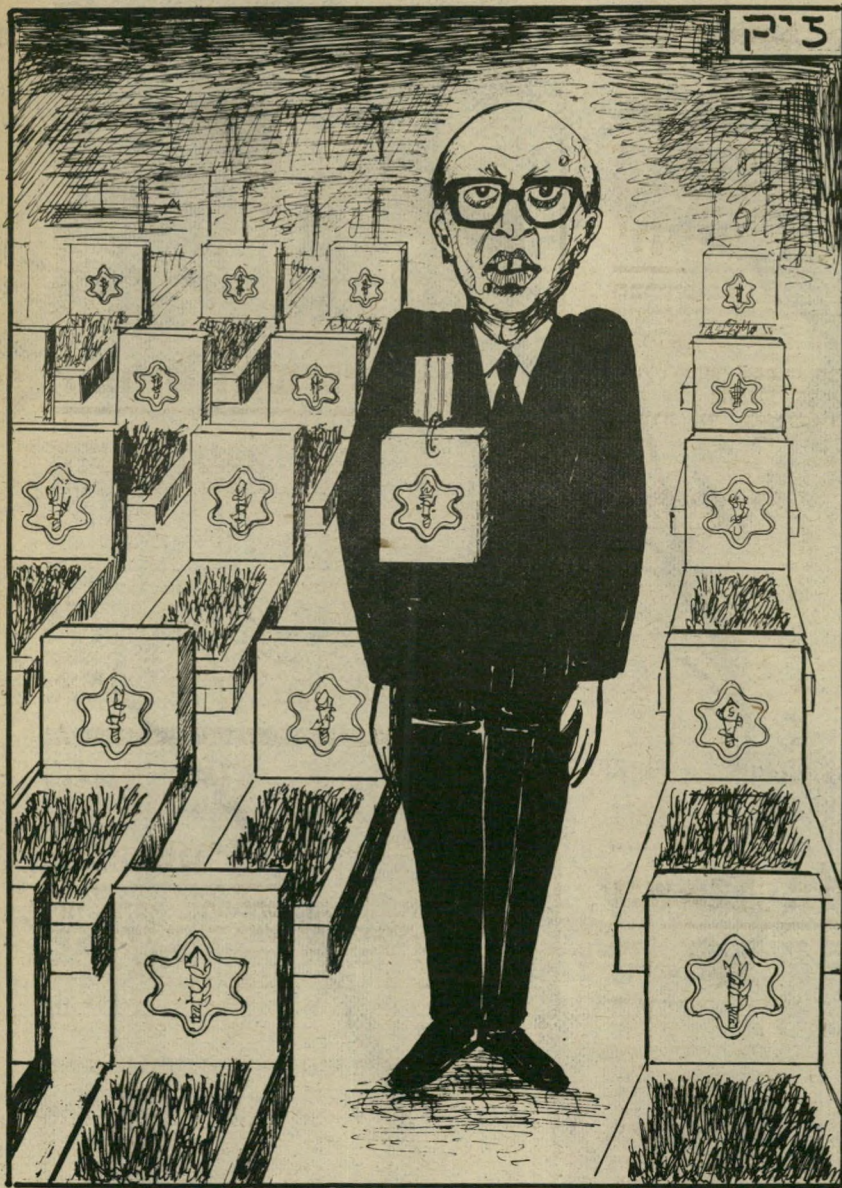
בחיירויים התפוצץ מיטען של חומר-נפץ בנסיבות מסתוריות. ברוב ערי הגדה היו מהומות, נפצעו אנשים, ובאחדות מהן הוטל עוצר.

קנאים יהודיים ניסו לעלות על הרהיבת. קנאים פלסטינים המתנו להם שם. דגלים פלסטיניים הונפו בכיר העתיקה. קרוב ש, ה"רב" הפאשיסטי מאיר כהנא נעצר בחשד כי ירה שם.

נער ערבי הובא לביתי-החולים, נשדו כשדו צפעה בכירה, והמיטרה "הניחה" כי היה זה מעשה ידי יהודי אלמוני שנתקל במחסום.

עחונאים נאסרו מפני שביקשו (החשד עומד 9)

האם תיתכן מילחמה ישראלית-סורית? מי מעוניין בה?

מילחמה אחת עדיין לא תמה, והמיל-חמה השניה כבר עולה באופק. איש אינו יודע איך בדיק עלה הרעיון. אך לפתע דיברו הכל על המלחמה הבאה. הממשלה הסובייטית, ולא היא לבדה, דיברה על גיוס כוחות גדולים בישראל העכרת הכוחות האלה צפונה. כלי-התיקשורת הודיעו על כוננות בסוריה. האם תיתכן מילחמה ישראלית-סורית נוס-פת? מי מעוניין בה?

על מה להילחם?

דבר אחד ברור: הצבא הסורי לא הוכה במלחמת-הלבנון. הוא נסוג באופן מסודר מרחק קטן, אך החזית לא נפרצה, והסורים אף הביסו כוח של צה"ל בקרב חשוב, לרגלי סולטאן-יעקוב. השבוע אישר זאת קצין ישראלי בכיר בעיתון של הצבא האמריקאי. הוא הודה כי כוחות-היבשה הסוריים (להבדיל מחילה-אחורי-ההטילים) לא הובסו. הוא הוסיף על כך פרט היסטורי: גם בכל המלחמות הקודמות (1948, 1967, 1973) החזיקו הסורים מעמד או נסוגו בסדר טוב.

עובדה זו יכולה להרגיז, ולנטוע בלבבו של מישהו את הרצון להביס סוף-סוף אויב עקשני זה. אחרי ההצלחה הצבאית המוסקפת והכישלון המדיני הברור במלחמת-הלבנון, עלולה ממשלת-בגין להיתפס לתשוקה זו. אך למעשה אין לישראל שום עניין במיל-חמה כזאת, גם לפי תפיסתו של מנחם בגין. כוחה של סוריה הוא הבולם, כיום, את הצטרפותם של המלך חוסיין ואש"ף לתהליך השלום, דבר שבמניעתו מעוניין מנחם בגין יותר מאשר כל אדם אחר עלי אדמות. שבירת הכוח הסורי ומעמדה של סוריה בעולם הערבי היתה משחרת את יאסר ערסאת ואת חוסיין, ומאפשרת להם לעלות על דרך, שתביא בהכרח להוצאת הגדה הרצועה מידי ישראל.

יהר על כך, כל עוד נמצאים הסורים בלבנון, הם מספקים תירוץ גם להישארותם שם של צה"ל והקויולנגים הישראלים השונים, ובראשם סעד חדאד. למעשה קיים עתה הסכם אילם (ויש אומרים: מפורש) בין ישראל וסוריה לחלוקת לבנון, כשישראל מחזיקה בשליש המדינה, והסורים ב-40%.

אם כן, על מה להילחם? יש החוששים מפני הישנות התהליך שהביא למלחמת ששת-הימים.

והכעס - סוריה?

שאת סופה מי ישרנו. יש המאמינים כי המתיחות כלל אינה מוסנית כלפי סוריה, אלא כלפי ירדן. למלך חוסיין אין שום עניין בהצטרפות לתהליך-השלום, שבו אין שום דבר מובטח לו. מילבד צרות, אך המלך הודה בעצמו, בשיחות פרטיות, כי יש גורם חשוב אחד הממריץ אותו ללכת בדרך זו: הפחד מפני התפשטות ישראל מירוחה.

המלך מודע לעובדה כי המצע הרישמי של תנועת-החרות כולל את סיפוח עבר-הירדן לארץ-ישראל השלמה, ואמנה זו לא בוטלה מעולם - כשם שלא בוטלה האמנה הפלס-טינית. הוא גם יודע כי אריאל שרון מטיף בלי הרף להפלת מישר אש"ף, מעבר לירדן, לממשלת רגן. יש אינטרס חיוני בהצטרפות המלך למשאומתו, כדי שהנשיא יוכל להוכיח לציבור שהצליח במשהו.

יש המאמינים כי המתיחות המלאכותית שי נוצרה בימים האחרונים באה ביוזמת האמרי-קאים כדי להבהיל את המלך, ולרמוז לו שתיתכן פעולה צבאית ישראלית נגדו דחוקא, אם לא ימהר להצטרף למשאומתו. גם ב-1956 האמינו הכל עד הרגע האחרון ממש שצה"ל עומד לתקוף את ירדן, ותחת זאת הונחתה מכת-פתע על מצריים.

אך לא ברור מדוע יתנו מנחם בגין או משה ארנס את ידם למישחק כזה, שנועד להפעיל תהליך שהם מתנגדים לו. המתיחות הפיטאומית נשארה בגדר תעלור-מה. לא ברור מי יצר אותה, ולא ברור מי מעוניין בה. אבל הכול נפוצה הדיעה כי, במינורח-התיכון הכל אפשרי - ואמהות ישראל, שבניהן מתכוננים לצאת לשרות במילואים, שוב לא היו בטוחות השבוע שלא ייצאו למלחמה חדשה, השניה תוך פחות משנה.

האם מעוניינים האמריקאים במלחמה? יתכן שהנשיא רונלד רגן מעוניין במתיחות חות. הוא מנסה לשכנע את הציבור האמריקאי הסרבני להסכים להקצבת כספים אדירים לחי-מוש, בה בשעה שבאמריקה עצמה גוברת המצוקה הכלכלית. מתיחות במרחב יכולה לשכנע את הספקנים, ובייחוד את היהודים, שיש לתמוך במדיניות-התימוש.

אל עמאן?

תכן שהאמריקאים מעוניינים במתיחות גם כדי להפעיל לחץ על סוריה, שלא להדק את קשריה עם ברית-המועצות. בשנים האחרונות השתדלו האמריקאים לקיים קשרים עם סוריה כדי למנוע הצטרפות מוחלטת של סוריה לגוש הסובייטי. על רקע זה דחפו האמריקאים את הסורים ב-1976 להתערב בלבנון לטובת ה-פלינגות ונגד אש"ף.

אך ספק אם אינטרס זה חורג מן התחום הצר של מלחמת-העצבים ומערכת-איומים. מלחמה ממשית בין ישראל וסוריה עלולה להביא להסבכות בינלאומיות, שתחרוג מן האינטרסים של ממשלת-רגן. יתכן שרגן היה מעוניין במלחמה, שתסתיים תוך זמן קצר בהנחת מכה מכאיבה על סוריה הפררי-סובייטית, ובעקפיץ על ברית-המועצות עצמה. אך אין לדעת כיצד תגיב המעצמה הסובייטית, בהנהגת מנהיגה החדש, במצב כזה. הדבר מוכרח להדיא את האמריקאים - ועל אחת כמה וכמה את ישראל.

קשה להבין איהו אינטרס יכול להיות לברית-המועצות במלחמה. היא מעוניינת בלי-ספק בחיזוק סוריה, בת-בריתה האחרונה בעור-לם הערבי המיזרחי-הצפוני, היא מוכיחה זאת באספקט טילי-הגנה ומטוסים. אך הסובי-ייטים זהירים מדי מכרי שירצו בהתלקחות.